

Bryssel, 24. marraskuuta 2017
(OR. en)

14867/17

Toimielinten välinen asia:
2008/0140 (CNS)

SOC 760
ANTIDISCRIM 59
JAI 1097
MI 872
FREMP 134

SELVITYS

Lähettiläjä:	Puheenjohtajavaltio
Vastaanottaja:	Pysyvien edustajien komitea (Coreper I) / Neuvosto
Ed. asiak. nro:	14071/17
Kom:n asiak. nro:	11531/08 - COM(2008) 426 final
Asia:	Ehdotus neuvoston direktiiviksi uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai seksuaalisesta suuntautumisesta riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta – Tilanneselvitys

I JOHDANTO

Komissio antoi 2. heinäkuuta 2008 ehdotuksen neuvoston direktiiviksi, jonka tarkoituksena on ulottaa uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai seksuaaliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän suoja työelämän ulkopuolelle. Ehdotuksella täydennetään nykyistä EY-lainsäädäntöä¹ tällä alalla, ja ehdotetulla yhdenvertaista kohtelua koskevalla horisontaalisella direktiivillä kielletäisiin edellä mainituista syistä johtuva syrjintä seuraavilla aloilla: sosiaalinen suojelu, mukaan lukien sosiaaliturva ja terveydenhuolto, koulutus, sekä tavaroiden ja palvelujen saatavuus, asuminen mukaan luettuna.

¹ Erityisesti neuvoston direktiivejä 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY.

Valtuuskuntien suuri enemmistö on suhtautunut ehdotukseen periaatteessa myönteisesti, ja monet kannattivat sitä, että ehdotuksella pyritään täydentämään nykyistä oikeudellista kehystä käsittelemällä horisontaalisesti kaikkia neljää syrjintäperustetta.

Useimmat valtuuskunnat ovat vahvistaneet yhdenvertaisen kohtelun edistämisen merkityksen EU:n yhteisenä sosiaalisena arvona. Useat valtuuskunnat ovat erityisesti painottaneet ehdotuksen merkitystä vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen (vammaisyleissopimuksen) täytäntöönpanossa. Jotkin valtuuskunnat olisivat kuitenkin toivoneet kunnianhimoisempia säännöksiä vammaisuudesta.

Tietyt syrjinnän torjunnan merkitystä korostavat valtuuskunnat ovat kuitenkin aiemmin asettaneet kyseenalaiseksi komission ehdotuksen tarpeellisuuden ja katsoneet, että ehdotus loukkaa tietyissä kysymyksissä kansallista toimivaltaa ja on ristiriidassa toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden kanssa. Tietyt valtuuskunnat vastustavat edelleen sosiaalisen suojelun ja koulutuksen sisällyttämistä soveltamisalaan. Kaksi valtuuskuntaa on pitänyt voimassa yleisvaraumat.

Eräät valtuuskunnat ovat pyytäneet selvennyksiä ja ilmaisseet huolensa, jotka liittyvät erityisesti oikeusvarmuuden puutteeseen, toimivallan jakoon, ehdotuksen käytännön vaikutuksiin sekä taloudellisiin ja oikeusvaikutuksiin.

Tällä hetkellä kaikilla valtuuskunnilla on voimassa yleinen tarkasteluvarauma ehdotukseen. CZ, DK, MT ja UK ovat pitäneet voimassa parlamentaariset tarkasteluvaraumat. Komissio on vahvistanut pitäytyvänsä edelleen alkuperäisessä ehdotuksessaan ja pitänyt voimassa tarkasteluvarauman sen mahdollisiin muutoksiin.

Euroopan parlamentti antoi kuulemismenettelyn mukaisen lausuntonsa 2. huhtikuuta 2009². Lissabonin sopimuksen tultua voimaan 1. joulukuuta 2009 ehdotus kuuluu nyt Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 19 artiklan soveltamisalaan. Kyseinen artikla edellyttää neuvoston yksimielisyyttä ja sitä edeltävää Euroopan parlamentin *hyväksyntää*.

² Ks. asiak. A6-0149/2009. Esittelijänä on tällä hetkellä Jean Lambert (UK / kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta (LIBE) / Vihreät / Euroopan vapaa allianssi -ryhmä).

II EHDOTUKSEN KÄSITTELY NEUVOSTOSSA VIRON PUHEENJOHTAJAKAUDELLA

Viron puheenjohtajakaudella sosiaalityöryhmä jatkoi ehdotuksen käsittelyä³ puheenjohtajavaltion kahden tekstiehdotuksen pohjalta⁴.

Työryhmä käsitteli erityisesti seuraavia pääkohtia:

a) **Moninkertainen syrjintä** (*2 artiklan 2 ja 3-a kohta sekä johdanto-osan 12 ja 12 ab kappale*)

Puheenjohtajavaltio pyrki tekstiehdotuksissaan selventämään moninkertaisen syrjinnän käsitettä, joka oli aiemmin sisällytetty tekstiin paremman suojelun tarjoamiseksi syrjinnän uhreille.

Puheenjohtajavaltio korosti, että moninkertainen syrjintä oli käytännössä yleistä, vaikkakin sitä oli hyvin vaikea näyttää toteen, ja että moninkertaisen syrjinnän tapauksiin liittyvät erityiset syrjintäperusteet kuuluivat lisäksi usein eri välineisiin. Näin ollen nyt neuvoteltavaan direktiiviehdotukseen kuuluvia syrjintäperusteita ovat uskonto tai vakaumus, vammaisuus, ikä ja seksuaalinen suuntautuminen, kun taas sukupuoleen perustuvaa syrjintää käsitellään direktiivissä 2004/113/EY⁵ ja syrjintää rodun tai etnisen alkuperän perusteella direktiivissä 2000/43/EY⁶.

Puheenjohtajavaltio ehdotti sen vuoksi, että 2 artiklan 3-a kohtaan sisällytetään ristiviittaukset edellä mainittuihin direktiiveihin ja selitetään käsite johdanto-osan kappaleessa seuraavasti:

³ Kokoukset pidettiin 20. syyskuuta ja 14. marraskuuta.

⁴ Ks. asiakirjat 11857/17 ja 12480/17.

⁵ Neuvoston direktiivi 2004/113/EY, annettu 13 päivänä joulukuuta 2004, miesten ja naisten yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta tavaroiden ja palvelujen saatavuuden ja tarjonnan alalla. EUVL L 373, 21.12.2004, s. 37.

⁶ Neuvoston direktiivi 2000/43/EY, annettu 29 päivänä kesäkuuta 2000, rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta. EYVL L 180, 19.7.2000, s. 22.

"Moninkertaiseksi syrjinnäksi katsotaan kahteen tai useampaan seuraavista perusteista perustuva syrjintä sen kaikissa muodoissa: uskonto tai vakaumus, vammaisuus, ikä tai seksuaalinen suuntautuminen tai joissakin olosuhteissa sukupuoli, rotu tai etninen alkuperä. Tällaiseksi moninkertaiseksi syrjinnäksi voitaisiin katsoa myös syrjintä kahden tai useamman sellaisen perusteen perusteella, jotka erikseen tarkasteltuina eivät olisi asianomaisen henkilön syrjintää." (johdanto -osan 12 ab kappale)

Monet valtuuskunnat toistivat tukensa moninkertaisen syrjinnän käsitteen sisällyttämiselle direktiiviehdotukseen ja olivat tyytyväisiä uuteen sanamuotoon.

Komissio kannatti myös voimakkaasti moninkertaisen syrjinnän sisällyttämistä tekstiin ja korosti tarvetta varmistaa, että moninkertainen syrjintä sukupuolen ja rodun perusteella katetaan täysimääräisesti, sillä se on ainoa moninkertaisen syrjinnän muoto, joka määritelmän mukaan on jätetty ulkopuolelle. Komissio kannatti lisäksi eräiden valtuuskuntien aiempien ehdotusten mukaisesti, että tekstiin lisättäisiin viittaus direktiiviin 79/7/ETY⁷.

Kaksi valtuuskuntaa ei kuitenkaan voinut hyväksyä moninkertaisen syrjinnän sisällyttämistä. Ne epäilivät muun muassa sen toteutettavuutta. Eräät muut valtuuskunnat pitivät voimassa tarkasteluvaraukset tähän kysymykseen.

b) Yhdenvertaisuutta koskevat tiedot (15 artiklan 4 kohta ja johdanto-osan 28 kappale)

Puheenjohtajavaltio oli tekstiehdotuksissaan muuttanut tilastotietojen keruuta koskevien vaatimusten sanamuotoa. Se pyrki näin lisäämään jäsenvaltioiden joustomahdollisuuksia ja kehotti niitä edistämään tietojen keruuta yhdenvertaisesta kohtelusta ja syrjinnästä kansallisen lainsäädännön ja käytännön sekä sovellettavan unionin lainsäädännön mukaisesti, ottaen huomioon erityisesti henkilötietojen suojaa koskeva lainsäädäntö.

Monet valtuuskunnat olivat tyytyväisiä uuteen sanamuotoon.

⁷ Neuvoston direktiivi 79/7/ETY, annettu 19 päivänä joulukuuta 1978, miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen asteittaisesta toteuttamisesta sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä. EYVL L 6, 10.1.1979, s. 24.

c) **Muut kysymykset** (*johdanto-osan 2 a, 4, 5 a, 6, 7, 12, 12 ab, 21 ja 28 kappale*)

Puheenjohtajavaltio teki joitakin muutoksia johdanto-osan kappaleisiin. Se muun muassa lisäsi oman johdanto-osan kappaleen vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevasta YK:n yleissopimuksesta (johdanto-osan 2 a kappale) ja viittaukset neuvoston syrjinnästä antamiin poliittisiin julkilausumiin (johdanto-osan 5 a kappale) sekä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevaan komission suositukseen (johdanto-osan 7 kappale).

III RATKAISEMATTA OLEVAT KYSYMYKSET

Keskusteluja on vielä käytävä edellä esitetyistä kysymyksistä ja muista avoinna olevista kysymyksistä, joihin kuuluvat esimerkiksi

- direktiivin soveltamisala, koska tietyt valtuuskunnat vastustavat sosiaalisen suojelun ja koulutuksen sisällyttämistä siihen;
- toimivallan jaon ja toissijaisuuden muut näkökohdat; ja
- oikeusvarmuus, joka koskee direktiivillä vahvistettavia velvoitteita.

Lisää yksityiskohtaista tietoa valtuuskuntien kannoista on saatavissa asiakirjoista 12362/17 ja 14071/17.

IV LOPUKSI

Vaikka käsitellyissä kysymyksissä on Viron puheenjohtajakaudella tapahtunut todellista edistymistä, poliittista keskustelua on vielä jatkettava ennen kuin vaadittu yksimielisyys voidaan saavuttaa neuvostossa.